Ex. A

Sommaren 1963

[122 a]

N. M:s vägledn
Utst. kat V

NORDISKA MUSEET KÄRR DIG SJÄLF STOCKHOLM

MUSEET FOTOGRAFERAR

Alltsedan Nordiska museets tillkomst har fotografiet spelat en oerhörd roll i verksamheten. Arthur Hazelius och hans medarbetare utrustade sig mycket tidigt med kameror för sina fältundersökningar och till museet samlades också in äldre fotografier som kunde belysa folklivet i Norden under den närmast föregående tidsperioden.

Detta att fotografera i fältet och att samla bilder har sedan Arthur Hazelius' tid pågått med ständigt ökande intensitet. De mer eller mindre amatörfotograferande forskarna har emellertid kompletterats med en stab av yrkesutbildade, skickliga fotografer. Dessa fotografer inte bara reser land och rike ikring för att göra reportage och dokumentärfotografering, utan de arbetar också i mycket stor utsträckning i museets atelje med föremålsfotografering i svartvitt och färg. Till följd av ett stigande krav på estetiskt tilltalande föremålsbilder - ett krav som accentuerats inte minst i samband med den ökande användningen av foton som bokillustrationer - har föremålsfotograferandet så småningom övergått från att vara ett strikt och ofta litet tråkigt registrerande av föremålets utseende till att bli en skön konst. Till detta resultat bidrar på Nordiska museet inte minst avdelningarna för kopiering och förstoring.

Utställningen MUSEET FOTOGRAFERAR vill med ett litet urval bilder visa fotots betydelse som dokumentering för framtiden av miljöer, situationer, föremål etc. inom Nordiska museets vida arbetsfält. Dessutom vill den visa fotot som komplement till en föremålsutställning och fotot som illustration till det tryckta ordet. En utställning av föremål ur museets egna eller andra samlingar är nästan otänkbar utan inblandning av förstorade fotografier, som ger den omväxling, åskådaren behöver samtidigt som de belyser föremålens funktion. Museets omfattande publiceringsverksamhet ställer också mycket stora krav på det fotografiska bildmaterialet, eftersom bokillustrationerna numera till nästan 100% utgöres av fotografier.

De utställda bilderna är dels äldre sådana, tagna i fältet av museets fotografer och tjänstemän, såsom Nils Keyland, Murre Möller och Ernst Manker, och dels bilder, tagna av museets nuvarande fotografer, Märta Clareus, Åke Grundström, Göran Schmidt och Ulla Wåger. Bland de nyare bilderna märks exteriör- och interiörbilder, bilder av nutida "folkliv" och en stor grupp föremålsbilder, tagna med olika teknik, beroende på föremålets material, glas, trä, silver, stål, textilier etc, För den av museifotografering speciellt intresserade hänvisas till Fotohandboken, del 1. Motiv och bild., som i ett avsnitt författat av Märta Clareus ger en utmärkt översikt av de olika knep och hjälpmedel, som står museifotografen till buds vid den ofta mycket svåra föremålsfotograferingen.

Göran Bergengren

Kom ihåg att Nordiska museet systematiskt samlar gamla fotografier. Dess fotoarkiv är ett av världens rikaste med 100.000-tals bilder illustrerande såväl det svenska fotografiets historia som svenskt arbete och liv under det sista seklet.

NORDISKA MUSEETS BIBLIOTEK STOCKHOLM

Postadress (även för Skansen): Nordiska museet, Stockholm NO. Telefon 63 05 00

KATALOG ÖVER DE UTSTÄLLDA BILDERNA

1. Smed. Foto Murre Möller i samband med Nordiska museets hantverksundersökningar på 1920-talet.

2. "Gå på brannvakt" - en serie bilder av ett nattfrieri i Mangskogs socken i Värmland. Foto Nils Keyland 1912.

3. Kantelespelaren Parppei från Ilomants i Finland. Foto G.G. Retzius 1876. Bilden tillhör en samling som tidigt inköptes av Artur Hazelius.

4. Messmörkokning. Anundsjö socken i Ångermanland. Foto E. Hammarstedt 1903.

5. "Mjölkning och mo̊kning". Mangskogs socken i Värmland. Foto Nils Keyland 1911.

6. Plöjning med finnplog på trädan. I Mangskogs socken, Värmland. Foto Nils Keyland 1911.

7. Änkan Maria Brita Gustafsson från Grans lappby i Sorsele socken. Foto Ernst Manker 1935.

8. Kaffekanna av silver. Mikael Åströms mästerstycke. Stockholm 1764. Foto Märta Claréus.

9. Fyra detaljbilder av Karl IX:s begravningsrustning av förgyllt silver i Strängnäs domkyrka. Gravyren på benskenan och på det hästsidskydd, varifrån detaljbilderna är hämtade, är utförda av Lorentz Hartman i Stockholm 1611. Bilderna visar hur form, teknik, material, och motiv kan studeras med olika kopieringsmetoder. Foto Märta Claréus.

10. Två bilder av en dryckeskanna av silver utförd av Johan Schick i Stockholm vid 1600-talets slut. På livet paradisscener, på locket bröllopet i Kaana. Nationalmuseum. Foto Märta Claréus.

11. Kalk av silver, Gustaf Stafhell d.y., Stockholm 1761. Öveds kyrka, Skåne. Foto Märta Claréus.

12. En serie djurbilder från Skansen. Foto Åke Grundström.

13. "Rundsmörjning av Skansens elefanter". Foto Göran Schmidt.

14. Eriksbergs slott i Södermanland. Foto Åke Grundström.

15. Nordiska museet undersöker fäbodlivet i Bruksvallarna i Härjedalen. Foto Ulla Wåger.

16. Nalen. Foto Göran Schmidt.

17. Kungaparet besöker Nordiska museet. Foto Göran Schmidt.

18. Allé upp till Eriksbergs slott i Södermanland. Foto Åke Grundström.

19. Torsvi egendom, Uppland. Foto Åke Grundström.

20. Tyresö slott söder om Stockholm. Foto Åke Grundström

21. En svensk allmogesnickares skulpterade hyvel. Foto Åke Grundström.

22. Bägare av rubinglas, som tillhört generalen, friherre Anders Wennerstedt till Skogaholm. Förstoring från färgdiapositiv. Foto Åke Grundström.

23. En svårfotograferad tennstämpel. Foto Ulla Wåger.

24. Smidesjärn. Foto Märta Claréus.

25. Detalj av damastserviett med det Lewenhauptska vapnet. Foto Märta Claréus.

26. Sydd spets. Detalj av kjolvåden t. v. i montern. Foto Märta Clareus.

27. Damast. Detalj av duken t. h. i montern. Foto Märta Claréus.

28. Vitbroderi. Tre bilder av textilier ur Nordiska museets samlingar. Foto Märta Claréus.

29. Dräkt buren av kanslirådet Jakob von Engeström vid slutet av 1700-talet. Grönsö herrgård i Uppland. Foto Märta Claréus.

30. Två smyckebilder. Delbar trolovningsring av guld. 1500-talets slut. Kallas "Sten Stures ring". Foto Märta Claréus. Hängsmycke av silver. Foto Märta Claréus.

31. Kandelaber och graverad pokal av glas, fotograferade med 1930-talets metod. Foto Nordiska museets ateljé.

32. Fasettslipat glas. Foto Åke Grundström.

33. Färgat glas med målad dekor. Foto Göran Schmidt.

34. Pressglas. Foto Göran Schmidt.

35. Brudkrona av förgyllt silver, utförd av Jonas Silfverling i Uppsala omkr 1740. Frösthults kyrka i Uppland. Foto Märta Claréus.

36. Halssmycke från Opdals socken i Norge. Foto Ulla Wåger.

37. Två silverskedar och ett smycke ur Nordiska museets samlingar. Foto Ulla Wåger.

38. Madonna. Detalj av skulpterat altarskåp i Skepptuna kyrka, Uppland. Foto Ulla Wåger.

39. Biblioteket på Lövstad slott i Östergötland. Foto Märta Claréus.

40. Interiör från Julita herrgård i Sörmland. Foto Åke Grundström.

41. Sekretär. Georg Haupt 1780. Foto Märta Claréus.

42. Två bilder av Gustaf IV Adolfs vagga, skulpterad av J.B. Masreliez. Underredet gjort av Georg Haupt. Foto Märta Claréus.

43. Gustaviansk sekretär. Foto Märta Claréus.

44. Interiör från Lövstad slott i Östergötland. Foto Märta Claréus.

45. Herm. Detalj från bredvidstående renässansskåp. Foto Göran Schmidt,

46. Slottsköket på Lövstad. Foto Märta Claréus.

47. Matsal i ett Stockholmshem. Foto Åke Grundström 1963.

48. Köksinteriör från Bennebol, Rimbo socken i Uppland. Foto Åke Grundström.

49. Husgeråd ur Nordiska museets samlingar. Foto Åke Grundström.

På utställningen visades även utom fotoförstoringar:

1 damastserviett.

1 skåp av sydsvensk typ, daterat 1622. Gåva 1963 av Nordiska museets Vänner.

1 bröstsmycke av förgyllt silver, inv. nr 27.135 fr Heddal sn Telemark fylke Norge.

1 sked av silver, Gustaf Möllenborg 1839, inv nr 211.152 b

1 fasettslipad servis fr 1800-talets mitt av glas.

1 kandelaber av glas, Kosta fr omkr 1750.

1 likörställ av glas fr 1800-talets förra hälft.

1 pokal av glas fr Kungsholms glasbruk, 1700-talets förra hälft.

1 bit av en spetsschal.

En lång monter med större delen av på Nordiska museets förlag utgivna böcker där museets fotografier använts.

I entrérummet visades färgbilder i en automatisk bildväxlare. En äldre och en modern kamera på stativ flankerade en duk av opalfilm på vilken färgbilderna visades.